

Škoravić, Erik

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:966512>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

ERIK ŠKORAVIĆ

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

ERIK ŠKORAVIĆ

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

Završni rad

JMBAG: 0115076018, redoviti student

Studijski smjer: Sveučilišni preddiplomski studij Poslovne ekonomije smjer
Turizam

Kolegij: Statistika

Znanstveno područje: Prirodne i Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Kvantitativna ekonomija

Mentorica: doc. dr. sc. Katarina Kostelić

Pula, srpanj 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisan, Erik Škoravić, kandidat za sveučilišnog prvostupnika ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Pula, srpanj 2020.

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Erik Škoravić, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Državni zavod za statistiku“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

Pula, srpanj 2020. godine

Potpis

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Statistika	2
2.1. Definicija statistike	2
2.2. Povijesni razvoj statistike	3
3. Državni zavod za statistiku	6
3.1. Misija	6
3.2. Vizija	6
3.3. Hrvatski statistički sustav	7
4. Područja statističke analize Državnog zavoda za statistiku	9
4.1. Prikupljanje i obrada podataka	9
4.4. Ekonomski važna statistička područja	13
5. DZS u odnosu na Europske statističke zavode	14
5.1 Usporedba pokazatelja DZS-a i Eurostata za turizam	17
5.2. Harmonizirani indeks potrošačkih cijena	25
6. Europska statistička harmonizacija	28
7. Rasprava	32
8. Zaključak	34
Literatura	35
Sažetak	38

1. Uvod

Državni zavod za statistiku (DZS) je glavni nositelj, diseminator i koordinator sustava službene statistike Republike Hrvatske te glavni predstavnik nacionalnoga statističkog sustava pred europskim i međunarodnim tijelima nadležnim za statistiku.

DZS je državna upravna organizacija koja samostalno obavlja svoje poslove u skladu s odredbama Zakona o službenoj statistici a redovita statistička istraživanja provodi na temelju Programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018.-2020. i Godišnjega provedbenog plana statističkih aktivnosti Republike Hrvatske u kojima su određene institucije koje zajedno s DZS čine sustav službene statistike RH.

Statistički sustav Republike Hrvatske daje nepristrane statističke podatke o društvenim i ekonomskim procesima i tako osigurava činjeničnu osnovicu koja je potrebna za praćenje i analizu stanja hrvatskog gospodarstva i usmjeravanje politika povezanih s razvojem hrvatskog društva i gospodarstva te politika Europske unije.

Vizija DZS-a kao glavnog nositelja službene statistike temelji se na određenim ciljevima, kao učinkovitost i inovativnost pri izvršavanju zadataka te primjena suvremenih tehnologija i elektroničkih oblika komunikacije, uključenost u društvene i ekonomske pojave, orijentiranost korisniku, atraktivnost zapošljavanja stručnjaka iz raznih područja znanosti.

Kroz rad će se ispitati teze:

- DZS pokriva sva važna strateška područja na osnovu kojih se može dobiti slika trenutnog društvenog i gospodarskog stanja RH,
- DZS ide u smjeru europskih statistika.

Kroz rad su prikazani glavni zadaci hrvatskoga statističkog sustava, prikazan je proces prikupljanja i obrade podataka, navedena su područja statističke analize s naglaskom na ekonomski važnim statističkim područjima te je prikazan DZS u odnosu na europske statistike. Slijedi rasprava te zaključna misao.

2. Statistika

2.1. Definicija statistike

„Statistika je znanstvena disciplina koja se bavi prikupljanjem, analizom i tumačenjem podataka masovnih pojava. Može se reći kako je ona znanost o prikupljanju, uređivanju, analizi i tumačenju brojčanih podataka.“¹

Statistika se bavi donošenjem zaključaka o pojavama i procesima, temelji se na podacima koji predočuju oblike statističkih varijabli (obilježja), oznaka (mjere), svojstva pojava i procesa. Takvi podatci se smatraju statističkim podacima samo ako se prikupljaju prema određenom planu prikupljanja, očituju statističku varijabilnost koja proizlazi iz svojstva jedinica i obilježja koja se istražuju.²

Podjela statistike: a) deskriptivna ili opisna
b) inferencijalna

Deskriptivna statistika se temelji na cjelokupnom obuhvatu statističkog skupa koji može biti i uzorak i populacija³.

„Statistički skup čine neuređeni podaci čiji će elementi (jedinice, ispitanici) biti predmet statističke analize.“⁴

Veličina statističkog skupa određuje se brojem elemenata u skupu. Prema opsegu, statistički skupovi se dijele na konačne i beskonačne, prema vrsti elemenata dijele se na stvarne i zamišljene. Što se tiče elemenata u konačnom skupu oni se mogu prebrojati, dok kod beskonačnog nije poznat broj elemenata promatranog skupa. Stvarni se sastoje od elemenata koji postoje u određenom vremenu i prostoru, dok se zamišljeni sastoje od različitih pokusa ili procesa.⁵

„Statistički skup potrebno je definirati pojmovno, prostorno i vremenski. Pri tome će elementi ove definicije zahtijevati određenje: pojma, određivanje onih obilježja koje

¹ Horvat, J., Osnove statistike, Naklada Ljevak, Zagreb, 2012., str. 20.

² Pivac, S., Šego, B., Statistika, Alka script, Zagreb, 2006., str. 7.

³ Statistički skup čine neuređeni podaci čiji će elementi biti predmet statističke analize.

⁴ Horvat, J., Osnove statistike, Naklada Ljevak, Zagreb, 2012., str. 20.

⁵ Ibid.

nužno mora imati svaka jedinica kako bi postala članom određenoga statističkog skupa.“⁶

„Prostor uz koji je vezan statistički skup, odnosno određivanje prostora na kojem se promatraju jedinice skupa.“⁷

„Vremena, kritičnog trenutka ili razdoblja u kojem je promatran statistički skup. Za statističke skupove čiji elementi imaju svojstvo istovremenog nastajanja i nestajanja te time gube svojstvo kumulativnosti definira se kritični trenutak.“⁸

Deskriptivna statistika obuhvaća postupke uređivanja (sortiranja i grupiranja) podataka, njihovo tablično i grafičko prikazivanje te utvrđivanje različitih statističko-analičkih pokazatelja (relativnih brojeva, prosječnih vrijednosti, mjera disperzije i dr.). Zaključci se odnose isključivo na svojstva jedinica za koje su prikupljeni podatci i ne služe poopćavanju, čime se deskriptivna statistika razlikuje od inferencijalne. Inferencijalna se temelji na dijelu jedinica koje su izabrane iz statističkog skupa (populacija) iz kojeg se izabire slučajni uzorak, odnosno skup podataka za svaku jedinicu osnovnog skupa. Načela inferencijalne statistike izvode se iz teorijske statistike i matematike, odnosno teorije vjerojatnosti. Temeljni su pojmovi teorijske statistike: vjerojatnost, slučajna veličina, funkcija vjerojatnosti i statistički model. Teorijska statistika se ne bavi stvarnim podacima, već nadograđuje i opisuje znanstvene okvire i pojmove, dok se primijenjena statistika koristi znanstvenim i teorijskim pojmovima u analizi stvarnih podataka.⁹

2.2. Povijesni razvoj statistike

Statistika se pojavila još u razdoblju prije Krista u babilonskoj, kineskoj, egipatskoj civilizaciji i u Rimskom Carstvu, u jednostavnim oblicima. Statistika u to vrijeme svodila se na popisivanje poljoprivrednih prinosa, stanovništva i materijalnog bogatstva.

Na polju matematike, u devetom stoljeću, al-Kindi je imao važnu ulogu u uvođenju indijskih brojeva u islamski svijet, a nakon toga je zajedno s Al-Khwarizmijem, uveo je

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ Rozga, A., Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split, 2009., str. 2

arapske brojeve u kršćanski svijet.¹⁰ Al-Kindi je uz Al-Khalila bio jedan od očeva kriptografije gdje je poseban značaj kripto-analizi pridala njegova knjiga Rukopis o dešifriranju kriptografskih poruka. Poznata je kao jedna od najranijih upotreba statističkih zaključaka (postupak korištenja analize podataka za utvrđivanje svojstava temeljne distribucije vjerojatnosti).¹¹

U srednjem vijeku prikupljali su se podatci o činjenicama koje su bile bitne za političko – privredno stanje političkih entiteta.

Početak teorije vjerojatnosti pokrenuo je talijanski matematičar Gerolamo Cardano 1565. godine u pokušajima analiziranja igre kao što je bacanje kockica i koje su šanse za pobjedu, a kao novu matematičku disciplinu utemeljili su je Blaise Pascal i Pierre de Fermat. Christiaan Huygens objavio je knjigu o toj temi 1657. godine, a u devetnaestom stoljeću Pierre Laplace je dovršio ono što se danas smatra klasičnom interpretacijom.¹²

U dvadesetom stoljeću Hermann Conring i Gottfried Achenwall su utemeljili pojam statistike kao znanosti o stanju i političkom uređenju države. John Grannt i William Petty su tražili pravilnosti koje vladaju u društvu i prirodi, temeljem stvarnih podataka i primjenjivali su metode koje nazivaju političkom aritmetikom.¹³

U dvadesetom stoljeću Francis Galton je stvorio statistički koncept korelacije i široko promovirao regresiju prema srednjoj vrijednosti. Bio je prvi koji je primijenio statističke metode za proučavanje ljudskih razlika i nasljeđivanja inteligencije. Uveo je uporabu upitnika i anketa za prikupljanje podataka o ljudskim zajednicama, koje su mu bile potrebne za genealoška i biografska djela te za antropometrijske studije.¹⁴

Pearsonov koeficijent korelacije razvio je Karl Pearson iz slične ideje koju je uveo Francis Galton 1880-ih. Pearsonov koeficijent korelacije je kovarijanca dviju varijabli podijeljena s proizvodom njihovih standardnih odstupanja. Oblik definicije uključuje

¹⁰ Biography – Al-Kindi, <https://web.archive.org/web/20071026091801/http://www-gap.dcs.st-and.ac.uk/~history/Biographies/Al-Kindi.html> (30.06.2020.)

¹¹ Broemeling, L. D., An Account of Early Statistical Inference in Arab Cryptology, The American Statistician, 2011., str. 255.–257.

¹² Hacking, I., The Emergence of Probability, drugo izdanje, Cambridge University Press, 2006.

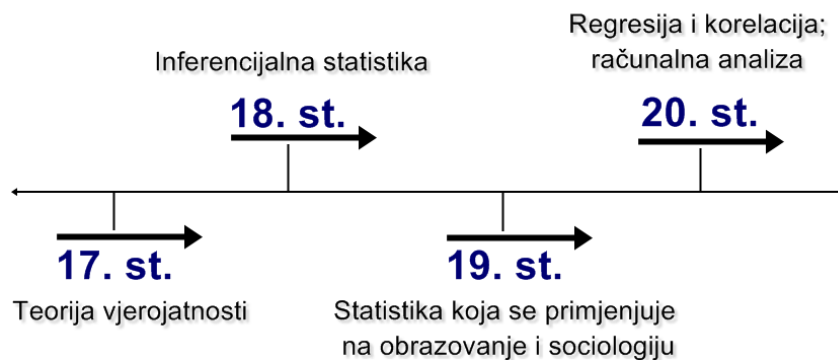
¹³ Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje, <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=57896> (06.06.2020.)

¹⁴ Bravais, A., Analyse mathématique sur les probabilités des erreurs de situation d'un point, Akademija znanosti Instituta Francuske, 1846., str. 255.–332.

"proizvodni trenutak", to jest srednju vrijednost (prvi trenutak o nastanku) produkta srednje vrijednosti prilagođenih slučajnih varijabli.¹⁵

Vjerojatnost i statistika postaju usko povezane ispitivanjem hipoteza (postupak statističkog zaključivanja u kojemu se obično uspoređuju dva skupa statističkih podataka ili se skup podataka prikuplja uzorkovanjem i uspoređuje sa sintetičkim skupom podataka iz idealnog modela).¹⁶

Slika 1. Ključna razdoblja statistike

Izvor: Samostalna izrada autora

Slika 1. prikazuje značajne grane statistike te stoljeća kroz povijest kada su započeli počeci razvoja tih pojedinih grana.

¹⁵ Stigler, S. M., Francis Galton's account of the invention of correlation, *Statistical Science*, 1989., str. 73.–79.

¹⁶ Rice, J. A., *Mathematical Statistics and Data Analysis*, treće izdanje, Thomson Brooks/Cole, 2007., §9.3.

3. Državni zavod za statistiku

Državni zavod za statistiku je najviši prenosilac, diseminator¹⁷ i posrednik službenog okvira uvidu u Republiku Hrvatsku i najučinkovitiji nacionalni mjerljivi okvir u posljednje vrijeme europskih i univerzalnih tijela odgovornih za statistiku. Državni zavod za statistiku je državna organizacija koja izvršava svoje naloge u skladu s odredbama Zakona o službenoj statistici (Narodne novine 103/03, 75/09, 59/12 i 12/13 - učvršćeni sadržaj), a redovita statistička istraživanja provodi na temelju Programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018. - 2020. (Narodne novine, br. 31/2018) i Godišnjega provedbenog plana statističkih aktivnosti Republike Hrvatske u kojima su određene sve institucije koje zajedno s Državnim zavodom za statistiku čine sustav službene statistike RH.¹⁸

3.1. Misija

Misija Državnog zavoda za statistiku je provođenje statističkih podataka o društvenim i ekonomskim procesima osiguravajući osnovicu potrebnu za praćenje i analizu stanja hrvatskog gospodarstva te usmjeravanje politika povezanih s razvojem hrvatskog društva i gospodarstva te politika Europske unije.¹⁹

3.2. Vizija

Vizija Državnog zavoda za statistiku kao glavnog nositelja službene statistike temelji se na sljedećim ciljevima: učinkovitost i inovativnost pri izvršavanju zadataka te primjena suvremenih tehnologija i elektroničkih oblika komunikacije, uključenost u društvene i ekonomske pojave, orijentiranost korisniku, atraktivnost zapošljavanja stručnjaka iz raznih područja znanosti.²⁰

¹⁷ Diseminator je skup postupaka kojim se postiže bolja vidljivost projektnih rezultata.

¹⁸ Državni zavod za statistiku, <https://www.dzs.hr/> (04.06.2020.)

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ibid.

3.3. Hrvatski statistički sustav

Zakonom²¹ o službenoj statistici je uređen sustav službene statistike. Poslove službene statistike obavljaju Državni zavod za statistiku i druga tijela koja su Zakonom o službenoj statistici i Programom statističkih aktivnosti ovlašten u Hrvatskoj za obavljanje poslova službene statistike. Nositelji službene statistike određeni su Državni zavod za statistiku kao središnje tijelo i Hrvatska narodna banka.²²

Programom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018. – 2020. za nositelje službene statistike postavljeni su Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ministarstvo financija i Ministarstvo poljoprivrede.²³

„Radi realizacije strateških ciljeva sustava službene statistike donosi se Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske za razdoblje koje je istovjetno razdoblju utvrđenom Europskim statističkim programom Europske unije. Krajem listopada 2017. donesena je Uredba (EU) 2017/1951 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2017. o izmjeni Uredbe (EU) br. 99/2013 o europskome statističkom programu od 2013. do 2017. njegovim produljenjem do 2020. (SL L 284, 31. 10. 2017.). Program statističkih aktivnosti RH 2018. – 2020. obuhvaća prioritetna područja i aktivnosti koje hrvatski statistički sustav treba obuhvatiti u razdoblju na koje se Program odnosi, pregled razvojnih ciljeva službene statistike po područjima, glavne rezultate koje treba proizvesti i diseminirati, odgovorne nositelje službene statistike te osnovnu namjenu i glavne korisnike statističkih podataka.“

Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti Republike Hrvatske donosi se zbog izvršenja Programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske za svaku godinu na koju se Program odnosi.²⁴

²¹ Narodne novine“, broj 25/20, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_03_25_598.html

²² DZS – Hrvatski statistički sustav, <https://www.dzs.hr/> (10.06.2020.)

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

Slika 2. Hrvatski statistički sustav

¹Zaključkom Vlade Republike Hrvatske od 2. kolovoza 2018., KLASA: 022-03/18-07/355, URBROJ: 50301-25/06-18-2, Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (HAOP) 1. siječnja 2019. pripojila se Ministarstvu zaštite okoliša i energetike. U skladu s navedenim, nadležno ministarstvo preuzima sve poslove iz djelokruga rada HAOP-a.

Izvor: Preuzeto s <https://www.dzs.hr/>

4. Područja statističke analize Državnog zavoda za statistiku

DZS obuhvaća razna područja koja su važna kako bi se dobila realna slika o društvenim i ekonomskim procesima u Republici Hrvatskoj. Na taj način se mogu podaci uspoređivati kronološki, odnosno vidjeti je li RH u nekim segmentima napredovala ili nazadovala u odnosu na protekle godine. Također, može se iz usporedbe sa statističkim podacima drugih država vidjeti kako RH stoji u odnosu na dotične te može služiti kao osnova za usmjeravanje politika povezanih s razvojem hrvatskog društva i gospodarstva.²⁵

Glavni zadaci hrvatskoga statističkog sustava usmjereni su na sljedeće:

- prikupljanje, obradu i diseminaciju statističkih podataka,
- dostupnost statističkih podataka visoke kvalitete prilagođenih zahtjevima korisnika,
- čuvanje i jačanje stručne neovisnosti hrvatskoga statističkog sustava,
- povećanje povjerenja domaće i međunarodne javnosti u službenu statistiku,
- međunarodnu suradnju i aktivno sudjelovanje u radu relevantnih domaćih i međunarodnih institucija.²⁶

4.1. Prikupljanje i obrada podataka

Državni zavod za statistiku radi provedbe utvrđenih statističkih istraživanja ima pravo prikupljati podatke iz svih raspoloživih izvora. Podatci koji se prikupljaju, mogu biti izravni ili neizravni, s pravnom ili fizičkom osobom i ti podatci su službena tajna i povjerljivi su. Prikupljeni podatci se smiju koristiti isključivo za statističke svrhe te se njima ne smije koristiti niti ih prosljeđivati drugim osobama ili tijelima radi utvrđivanja prava i obveza izvještajnih jedinica ili za provjeru samih jedinica.²⁷

Zakon o službenoj statistici određuje da prikupljeni podaci o fizičkim i pravnim osobama koji se izravno ili neizravno mogu dovesti u vezu s fizičkom ili pravnom osobom,

²⁵ DZS – Hrvatski statistički sustav, <https://www.dzs.hr/> (10.06.2020.)

²⁶ Ibid.

²⁷ Informacije o prikupljanju podataka, https://www.dzs.hr/Hrv/about_us/Legals/Informacije%20o%20prikupljanju%20i%20obradi%20podataka%20za%20statisti%C4%8Dke%20svrhe.pdf (04.06.2020.)

statistički su povjerljivi i službena su tajna, koriste se isključivo za statističke svrhe, iskazuju se u agregiranom obliku i ne mogu biti podloga za utvrđivanje bilo kakvih prava i obveza izvještajnih jedinica.

„Na temelju odredbe članka 43. Zakona o službenoj statistici ("Narodne novine", br. 25/20), Državni zavod za statistiku ima pravo prikupljati podatke iz svih raspoloživih izvora radi provedbe statističkih istraživanja/aktivnosti iz svog djelokruga rada, odnosno proizvodnje službene statistike. To su istraživanja/aktivnosti utvrđeni Godišnjim provedbenim planom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske ili Odlukom Vlade Republike Hrvatske.“

„U skladu s odredbom članka 47. Zakona o službenoj statistici i članka 17.a Uredbe (EU) 2015/759 Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici, Državni zavod za statistiku ima pravo korištenja svih administrativnih izvora podataka (administrativnih evidencija) i podataka prikupljenih metodom promatranja i praćenja bez naknade te pravo integracije tih administrativnih evidencija sa statistikom.“²⁸

4.2. Zaštita podataka

„U skladu s odredbama članka 63. i 65. Zakona o službenoj statistici, prikupljeni podaci o fizičkim i pravnim osobama koji se izravno ili neizravno mogu dovesti u vezu s fizičkom ili pravnom osobom, statistički su povjerljivi i službena su tajna, koriste se isključivo za znanstvene svrhe, iskazuju se u agregiranom obliku i ne mogu biti podloga za utvrđivanje bilo kakvih prava i obveza izvještajnih jedinica. U skladu s odredbom članka 20. Uredbe (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici, Državni zavod za statistiku koristi se povjerljivim podacima isključivo za znanstvene svrhe.“²⁹

Podaci koji su objavljeni na stranici DZS-a su dostupni svima besplatno dok se povjerljivi podaci plaćaju i određeni su po cjeniku koji utvrđuje ravnatelj Zavoda. Ukoliko se korisnici ne pridržavaju ugovora, odgovarat će materijalnom i kaznenom odgovornošću.

²⁸ Informacije o prikupljanju podataka, https://www.dzs.hr/Hrv/about_us/Legals/Informacije%20o%20prikupljanju%20i%20obradi%20podataka%20za%20statisti%C4%8Dke%20svrhe.pdf (04.06.2020.)

²⁹ Ibid.

Državni zavod za statistiku imenovao je dvoje službenika za zaštitu podataka kojima se mogu obratiti u slučaju bilo kakvih pitanja ili nedoumicu o tome kako se postupa s prikupljenim podacima ili radi ostvarivanja prava u obradi navedenih podataka. Obratiti se može poštom na Državni zavod za statistiku, Službenik za zaštitu osobnih podataka na adresi Ilica 3, 10000 Zagreb ili elektroničkom poštom zastitapodataka@dzs.hr. Ako su neka prava povrijeđena, može se podnijeti prigovor Agenciji za zaštitu osobnih podataka na sljedeći kontakt: Martićeva ulica 14, 10000 Zagreb ili elektroničkom poštom: azop@azop.hr.³⁰

Njihovo osnovno pravilo je da pohranjuju i čuvaju podatke u obliku koje ne omogućuje identifikaciju statističke jedinice, a obrasci u papirnatom obliku uništavaju se nakon unosa i obrade podataka. Službene osobe koje imaju pristup podacima, potpisuju izjavu o povjerljivosti kojom se obvezuju da će postupati u skladu sa zakonom. Državni zavod za statistiku, na temelju pisanog zahtjeva, može znanstvenicima i znanstvenim organizacijama koji provode statističke analize za znanstvene svrhe omogućiti pristup onim podacima koji ne omogućuju izravnu identifikaciju statističke jedinice.³¹

Slika 3. Državni zavod za statistiku na adresi Ilica 3, 10000 Zagreb

Izvor: Autor Roberta F., CC BY-SA 3.0,

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=19983899>

³⁰ DZS - https://www.dzs.hr/Hrv/about_us/Legals/Obrada%20i%20za%C5%A1tita%20podataka%20-%20letak.pdf, (06.06.2020.)

³¹ Ibid.

4.3. Područja statističke analize

DZS vodi analizu o svim bitnim podacima koja bi mogla poslužiti za gospodarsku, ekonomsku i društvenu sliku Republike Hrvatske.

Tako, DZS vodi analizu o sljedećim statističkim područjima:

- demografske i društvene statistike (stanovništvo, tržište rada, obrazovanje, kultura, zdravstvo i sigurnost, raspodjela dohotka i životni uvjeti, socijalna zaštita, statistika kriminala i kaznenog pravosuđa);
- makroekonomske statistike (godišnji ekonomski računi, tromjesečni računi, monetarne i financijske statistike, statistike javnih financija, određivanje vlastitih sredstava, cijene, statistike robne razmjene RH s inozemstvom, međunarodna razmjena usluga i bilanca plaćanja);
- poslovne statistike (godišnje poslovne statistike, kratkoročne poslovne statistike za nacionalne potrebe, statistike energije, statistike transporta, statistike turizma, poslovni registri);
- statistike poljoprivrede, ribarstva i šumarstva (poljoprivredne statistike, poljoprivredne strukture, korištenje zemljišta i krajolika, agromonetarne statistike, statistike šumarstva, statistike ribarstva, statistike agro-okoliša);
- statistike za više područja (strategija Europa 2020 i održivi razvoj, statistika okoliša, regionalne i urbane statistike, geografske i lokalne informacije, znanost i tehnologija, informacijsko društvo, računi za okoliš i promjena klime);
- podrška statističkom outputu (kvaliteta, evaluacija, statistička koordinacija i klasifikacije).³²

Dakle, ova područja su procijenjena kao najvažnija u smislu uvida u cjelokupno stanje Republike Hrvatske. Svako područje ima svoju važnost, ali skupno daju odraz cjelokupnog stanja u Republici Hrvatskoj.

³² Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018.-2020., Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017., str. 2.-8.

4.4. Ekonomski važna statistička područja

Gledajući ekonomski važna područja statističke obrade, tu bi se mogli izdvojiti:

- BDP
- robna razmjena s inozemstvom,
- trgovina na malo,
- zaposlenost i plaće,
- cijene,
- osobna potrošnja i pokazatelji siromaštva,
- poslovne statistike,
- turizam kao gospodarski najvažnija grana,
- industrija.

Ova područja daju ekonomsku, odnosno gospodarsku sliku RH. Pomoću tih statistika može se vidjeti koliko RH napreduje ili nazaduje u odnosu na prethodne godine, kao i u odnosu na druge zemlje. Tako se iz robne razmjene s inozemstvom može vidjeti koliki je uvoz i izvoz po zemljama namjene/podrijetla, te ekonomskim grupacijama zemalja. Iz podataka trgovine na malo može se vidjeti promet trgovine na malo prema NKD agregatima i trendovi, te kalendarski prilagođeni indeksi.

Nadalje, iz segmenta zaposlenosti i plaća može se vidjeti struktura zaposlenih, prosječne mjesečne neto plaće, prosječne bruto plaće. Iz podataka o cijenama mogu se vidjeti indeksi potrošačkih cijena. Iz podataka o osobnoj potrošnji može se vidjeti geografska raspodjela rizika od siromaštva, te podaci o osobnoj potrošnji. Strukturne poslovne statistike pokazuju strukturne poslovne statistike poduzeća, poslovnu demografiju, domaća poduzeća pod inozemnom kontrolom, te strukturne poslovne statistike financijskih instituta.

Podaci iz turističkog segmenta pokazuju dolaske i noćenja turista u komercijalnom smještaju, turističku aktivnost stanovništva RH. Segment industrije omogućuje uvid u indeks industrijske proizvodnje i indeks prometa industrije.

5. DZS u odnosu na Europske statističke zavode

Europski statistički sustav (eng. *European Statistical System*) je partnerstvo između nositelja statistike Zajednice, koji nastupa u svojstvu Komisije (Eurostat) i nacionalnih statističkih instituta te ostalih nacionalnih autoriteta statistike odgovornih za razvoj, proizvodnju i diseminaciju europske statistike u svakoj zemlji članici. Partnerstvo uključuje zemlje članice EEA i EFTA.³³

Uloga Europskog statističkog sustava (ESS) je usklađivanje statistike u bliskoj suradnji s nacionalnim statističkim uredima. Odluke o planiranju i općenito o implementaciji politika Europske zajednice temelje se na pouzdanoj i usporedivoj statistici.³⁴

ESS obuhvaća sljedeće zemlje:

- zemlje Europskog gospodarskog prostora (EEA - *European Economic Area*: 28 zemalja članica Europske unije, Lihtenštajn, Norveška te Švicarska koja nije član EEA, ali čiji građani imaju istovjetna prava kao zemlje unutar EEA) i
- zemlje Europskog udruženja za slobodnu trgovinu (EFTA - *European Free Trade Association*: Island, Lihtenštajn, Norveška i Švicarska).³⁵

Zemlje članice prikupljaju podatke te kompiliraju statistiku, koja se koristi za nacionalne potrebe i za potrebe Europske unije. ESS funkcionira kao mreža u kojoj je uloga Eurostata usklađivanje statistike u bliskoj suradnji s nacionalnim statističkim uredima.³⁶

Eurostat pokriva sljedeća područja statističke obrade:

- opće i regionalne statistike,
- ekonomiju i financije,
- demografiju i socijalne uvjete,
- industriju, trgovinu i usluge,
- agrikulturu i ribarstvo,
- međunarodnu razmjenu,
- transport,
- okoliš i energiju,

³³ Što je ESS, <https://www.dzs.hr/> (04.06.2020.)

³⁴ DZS - https://www.dzs.hr/Hrv/about_us/about_us.htm

³⁵ DZS - Europski statistički sustav, <https://www.dzs.hr/> (04.06.2020.)

³⁶ Ibid.

- znanost, tehnologiju i digitalno društvo.³⁷

Temeljni zadatak Eurostata je prikupljanje i obrada usporedivih statističkih informacija iz država članica EU. Ti podaci služe kao podloga za pripremu i provedbu politika Zajednice. Ured te podatke predstavlja javnosti u svojim tiskanim ili elektroničkim publikacijama te priopćenjima za tisak.

Većina publikacija je dostupna na engleskom jeziku, ali neke su dostupne na više jezika. Eurostat je svojevrsna platforma, odnosno sustav objavljivanja statističkih informacija. Podaci su lako razumljivi i pregledno sortirani. Također, sadrži mrežne publikacije za različite statističke i metodološke domene.

Tablica 1. Usporedba područja koja obuhvaćaju Državni zavod za statistiku i Eurostat

Kategorija	DZS	Eurostat
Geografski i meteorološki podaci/ Geographical and meteorological data	1	0
Upravno-teritorijalni ustroj/ <i>Administrative and territorial constitution</i>	1	1
Državni ustroj/ <i>Governmental constitution</i>	1	0
Registar poslovnih subjekata/ <i>Register of business entities</i>	1	0
Stanovništvo/ <i>Population</i>	1	1
Zaposlenost/ <i>Employment</i>	1	1
Plaće i troškovi rada/ <i>Earnings and labour costs</i>	1	1
Nezaposlenost i zapošljavanje/ <i>Unemployment and employment</i>	1	1
Cijene/ <i>Prices</i>	1	1
Pokazatelji siromaštva/ <i>Poverty indicators</i>	1	0
Bruto domaći proizvod/ <i>Gross domestic product</i>	1	1
Investicije/ <i>Gross investment</i>	1	1
Strukturne poslovne statistike/ <i>Structural business statistics</i>	1	0
Državni proračun, konsolidirana središnja i opća država/ <i>Budgetary central government, consolidated central and general government</i>	1	0
Novac i kredit/ <i>Money and credit</i>	1	0
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo/ <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	1	1
Industrija/ <i>Industry</i>	1	1
Energija/ <i>Energy</i>	1	1
Informacijsko društvo/ <i>Information society</i>	1	1

³⁷ Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/publications/all-publications> (04.06.2020.)

Građevinarstvo/ <i>Construction</i>	1	0
Transport i komunikacije/ <i>Transport and communication</i>	1	1
Ekonomski odnosi s inozemstvom/ <i>Economic relations with foreign countries</i>	1	1
Distributivna trgovina i ostale usluge/ <i>Distributive trade and other services</i>	1	1
Turizam/ <i>Tourism</i>	1	1
Okoliš/ <i>Environment</i>	1	1
Obrazovanje/ <i>Education</i>	1	1
Istraživanje i razvoj/ <i>Research & development</i>	1	1
Kultura i umjetnost/ <i>Culture and arts</i>	1	1
Zdravstvena zaštita/ <i>Health care</i>	1	1
Socijalna skrb/ <i>Social welfare</i>	1	1
Zdravstveno osiguranje/ <i>Health insurance</i>	1	0
Mirovinsko osiguranje/ <i>Pension insurance</i>	1	0
Pravosuđe/ <i>Administration of justice</i>	1	1
Socijalna zaštita (metodologija ESSPROS)/ <i>Social protection (ESSPROS methodology)</i>	1	1
ESA tablice ulaz-izlaz/ <i>ESA Input-Output tables</i>	0	1
Računi europskog sektora/ <i>European sector accounts</i>	0	1
Mirovine na nacionalnim računima/ <i>Pensions in National Accounts</i>	0	1
Vladine financije i EDP/ <i>Government finance and EDP</i>	0	1
Tečajne i kamatne stope/ <i>Exchange and interest rates</i>	0	1
Harmonizirani indeksi potrošačkih cijena (HICP)/ <i>Harmonised Indices of Consumer Prices (HICP)</i>	0	1
Statistika cijena kuća/ <i>Housing price statistics</i>	0	1
Paritete kupovne moći (PPP)/ <i>Purchasing Power Parities (PPPs)</i>	0	1
Bilanca plaćanja/ <i>Balance of payments</i>	0	1
Ekonomska globalizacija/ <i>Economic globalisation</i>	0	1
Statistika pokrivanja zemljišta / upotreba zemljišta (LUCAS)/ <i>Land cover/use statistics (LUCAS)</i>	0	1
Prihodi, socijalna uključenost i životni uvjeti/ <i>Income, social inclusion and living conditions</i>	0	1
Ankete o potrošnji kućanstava/ <i>Household Budget Surveys</i>	0	1
Mladež/ <i>Youth</i>	0	1
Pokazatelji kvalitete života/ <i>Quality of life indicators</i>	0	1
Ravnopravnost (dob, spol i invaliditet)/ <i>Equality (age, gender and disability)</i>	0	1
Statistika vještina/ <i>Skills related statistics</i>	0	1
Usklađeno europsko istraživanje o korištenju vremena (HETUS)/ <i>Harmonised European Time Use Surveys (HETUS)</i>	0	1
Sport/ <i>Sport</i>	0	1
Strukturna statistika poslovanja/ <i>Structural business statistics</i>	0	1

Kratkoročna statistika poslovanja/ <i>Short-term business statistics</i>	0	1
Industrijska roba (Prodcom)/ <i>Manufactured goods (Prodcom)</i>	0	1
Digitalna ekonomija i društvo/ <i>Digital economy and society</i>	0	1

Izvor: Samostalna izrada autora temeljem podataka prikupljenih sa službenih stranica Državnog zavoda za statistiku i Eurostata.^{38 39}

U navedenoj Tablici 1. prikazana je usporedba područja koja obuhvaća Državni zavod za statistiku i Eurostat. Brojkom 0 je prikazano područje koje nije obuhvaćeno u pojedinom statističkom zavodu dok je brojkom 1 naznačeno područje koje pojedini zavod obuhvaća u svojim istraživanjima i analizama.

Eurostat obuhvaća detaljniju analizu područja na međunarodnoj razini za razliku DZS-a čije je područje djelovanja ograničeno na Republiku Hrvatsku. Primjer kategorija su: vladine financije i EDP, tečajne i kamatne stope, ekonomska globalizacija i prihodi, socijalna uključenost i životni uvjeti i dr. Bitno je navesti kako unatoč detaljnijem analiziranju Eurostata postoje kategorije kojima se bavi DZS-a, no ne i Eurostat. Primjer takvih kategorija su: građevinarstvo, registar poslovnih subjekta, pokazatelji siromaštva i dr.

5.1 Usporedba pokazatelja DZS-a i Eurostata za turizam

Kako bi se detaljnije preispitala ujednačenost prikupljanja podataka DZS-a i Eurostata, pobliže će se preispitati prikupljanje podataka u jednom području.

Prije same usporedbe potrebno je definirati statistički skup. Prikupljanje statističkih podataka može biti izazovno, posebno kada je riječ o izboru samih metoda izračuna i metodologija kojima se osigurava usporedivost. Usklađivanje tih podataka je od iznimne važnosti za omogućavanje smislenih rezultata i pouzdanih usporedba.

Primjer statističkog skupa „studenata 1. godine smjera Poslovne ekonomije Fakulteta ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli u akademskoj

³⁸ DZS - Statistički ljetopisi, https://www.dzs.hr/Hrv/Publication/stat_year.htm (26.06.2020.),

³⁹ Eurostat – podaci, <https://ec.europa.eu/eurostat/data/statistics-a-z/abc> (26.06.2020.)

godini 2019./2020. na dan 1. listopada 2019.“ je vrlo precizno određen i mogu se odrediti svi njegovi elementi.

Iz primjera se mogu pojmovno definirati broj upisanih studenta Poslovne ekonomije na Fakultetu ekonomije i turizma te se ne smije umjesto toga koristiti broj upisanih studenata na smjeru Ekonomije. Elementi ovog skupa su definirani i prostorno pa na primjer, u slučaju spajanja Sveučilišta u Puli sa Sveučilištem u Rijeci koji ima studij Poslovne ekonomije kao i FET, ne smije se koristiti ukupan broj studenata na tome smjeru jer se time krši prostorni obuhvat. Vremenska definicija skupa upućuje na vremenski interval ili kritični trenutak, na primjer gdje se podaci svake godine o upisanim studentima prikupljaju 1. listopada, stoga se ne smije mijenjati datum danog kritičnog trenutka.

Turizam je odabran za usporedbu jer je to jedna od najvažnijih gospodarskih grana Republike Hrvatske. Državni zavod za statistiku preuzima podatke iz administrativnog izvora sustava eVisitor od HTZ (Hrvatske turističke zajednice) te ih dalje statistički obrađuje.

Eurostatova statistika o turizmu sastoji se od dvije glavne komponente koje se odnose na kapacitet i popunjenost turističkih objekata (podaci o kapacitetu posebno se odnose na broj objekata i broj ležaja, dok se podaci o broju osoba odnose na broj dolazaka u smještajnim objektima i broj noćenja) i turističkih putovanja (odnosi se na broj turista i turističkih putovanja). Dostupni su prema glavnim karakteristikama putovanja kao što su odredište, trajanje, način korištenja prijevoza ili troškovi te sociodemografske karakteristike turista kao što su dob i spol.

Prema Državnom zavodu za statistiku dolasci turista se definiraju kao broj osoba (turista) koje su se prijavile i ostvarile noćenja u objektu koji pruža uslugu smještaja. Zbog toga u slučaju promjene objekta u kojem boravi dolazi do njegova ponovnog registriranja i time do udvostručenja u podacima. Prema tome, statistika evidentira broj dolazaka turista, a ne broj turista.⁴⁰

Prema Eurostatu dolazak se definira kao broj osoba (turista) koji dolazi u ugovoreni turistički smještaj i prijavljuje se ili dolazi u turistički smještaj koji nije unaprijed iznajmljen.

⁴⁰ DZS - https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/SI-1639.pdf

Prema Državnom zavodu za statistiku noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe (turista) u objektu koju pruža uslugu smještaja. Pritom broj dolazaka i noćenja turista uključuje i broj djece, bez obzira na dob.⁴¹

Prema Eurostatu se broj noćenja podrazumijeva kao noćenje u kojemu je gost, odnosno turist bio domaći ili strani, proveo u turističkom smještaju koji je unaprijed iznajmio ili nije bio unaprijed iznajmljen.

Prema Državnom zavodu za statistiku promet čini broj dolazaka i noćenja turista. Statističkim podacima se ne obuhvaća nekomercijalni turistički promet (boravak vlasnika, članova njihovih obitelji, ostale rodbine i prijatelja u kućama i stanovima za odmor te boravak turista u ostalim objektima u kojima se usluga smještaja ne naplaćuje, npr. kod stanovnika turističkog grada ili općine). Nekomercijalni turistički promet prati se posebnim statističkim istraživanjem čija svrha jest praćenje turističke aktivnosti u nekomercijalnim smještajnim objektima u RH i pribavljanje međunarodno usporedivih podataka u skladu s Eurostatom. Prema Eurostatu obuhvaća sve kao i DZS te izlete, i turističke posjete.⁴²

Prema Državnom zavodu za statistiku popunjenost stalnih postelja (bruto) u promatranom razdoblju dobiva se dijeljenjem ukupnog broja ostvarenih noćenja brojem postelja i brojem dana u mjesecu. Podatak je izražen kao postotak.

Popunjenost stalnih postelja (neto) u promatranom razdoblju dobiva se dijeljenjem ukupnog broja ostvarenih noćenja u promatranom brojem postelja i brojem dana u kojem su postelje bile raspoložive tijekom promatranog razdoblja. Podatak je izražen u postotku.⁴³

Popunjenost soba u promatranom razdoblju dobiva se dijeljenjem ukupnog broja korištenih tijekom promatranog razdoblja ukupnim brojem raspoloživih soba tijekom promatranog razdoblja. Podatak je izražen u postotku.

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid.

⁴³ DZS - https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/SI-1639.pdf (20.06.2020.)

Prema Eurostatu stopa popunjenosti spavaćih soba u referentnom razdoblju dobiva se dijeljenjem ukupnog broja spavaćih soba i korištenih tijekom referentnog razdoblja, tj. zbrojem soba dostupnih za vrijeme promatranog razdoblja.⁴⁴

Iz prethodno navedenoga, može se zaključiti kako se neke definicije DZS-a i Eurostata mogu paralelno promatrati i uspoređivati. Tako primjerice, podaci o dolascima i noćenjima mogu se uspoređivati, dok u drugim područjima direktna usporedba nije moguća jer su pokazatelji drugačije definirani. Tabličnom usporedbom vidi se koliko Državni zavod za statistiku mora napredovati u odnosu na Eurostat (Tablica 2., Tablica 3.).

Tablica 2. Turizam – Eurostat

Državni zavod za statistiku
Dolasci i noćenja turista u komercijalnim smještajnim objektima
Dolasci i noćenja turista prema zemlji prebivališta, Republika Hrvatska, županije, po mjesecima
Dolasci i noćenja domaćih i stranih turista, Hrvatska mjesečno
Dolasci i noćenja domaćih i stranih turista, županije mjesečno
Smještajni kapaciteti, dolasci i noćenja turista prema NKD-u 2007., odjeljak 55 i vrstama turističkih smještajnih objekata, Republika Hrvatska, po mjesecima
Dolasci i noćenja turista prema načinu dolaska turista, Republika Hrvatska, po mjesecima
Smještajni kapaciteti, dolasci i noćenja turista, Republika Hrvatska, NKPJS 2012. - 2. razina, županije, gradovi i općine po mjesecima
Dolasci i noćenja turista prema dobnim skupinama i spolu, Republika Hrvatska, po mjesecima
Turizam u primorskim gradovima i općinama
Dolasci i noćenja turista u naseljima primorskih gradova i općina
Dolasci i noćenja turista u naseljima primorskih gradova i općina prema NKD-u 2007., odjeljak 55
Dolasci i noćenja stranih turista u naseljima primorskih gradova i općina prema zemlji prebivališta
Smještajni kapaciteti po vrstama objekata u naseljima primorskih gradova i općina
Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske
Broj putovanja, noćenja i izdaci na višednevnim putovanjima prema županiji prebivališta, godišnje
Broj putovanja, noćenja i izdaci na višednevnim putovanjima prema stupnju obrazovanja, godišnje
Broj putovanja, noćenja i izdaci na višednevnim putovanjima prema dobi (u godinama), godišnje

⁴⁴ Ibid.

Broj putovanja, noćenja i izdaci na višednevnim putovanjima prema spolu, godišnje
Broj putovanja, noćenja i izdaci na višednevnim putovanjima prema broju članova u kućanstvu, godišnje
Broj putovanja, noćenja i izdaci na višednevnim putovanjima prema glavnom motivu putovanja, godišnje
Broj putovanja, noćenja i izdaci na višednevnim putovanjima prema glavnom prijevoznom sredstvu, godišnje
Broj putovanja, noćenja i izdaci na višednevnim putovanjima prema prema broju ostvarenih noćenja, godišnje
Broj putovanja, noćenja i izdaci na višednevnim putovanjima prema vrsti odredišta, godišnje
Broj putovanja, noćenja i izdaci na višednevnim putovanjima prema vrsti smještaja, godišnje
Izdaci na višednevnim putovanjima prema kategorijama izdataka, godišnje

Izvor: Samostalna izrada autora temeljem podataka prikupljenih sa službene stranice Državnog zavoda za statistiku.⁴⁵

Tablica 3. Eurostat - Turizam

Eurostat
Mjesečni podaci o turističkim industrijama
Noći provedene u turističkim smještajnim objektima
Noći koje su strani turisti proveli u turističkim smještajnim objektima - 1990. - svjetski geografski kvar
Dolasci u turističkim smještajnim objektima
Dolasci stranih turista u turističkim smještajnim objektima - 1990. - svjetski geografski kvar
Neto stopa popunjenosti kreveta i spavaćih soba u hotelima i sličnom smještaju (NACE Rev. 2, I, 55.1)
Godišnji podaci o turističkim djelatnostima
Kapacitet turističkih smještajnih objekata
Noći koje provode domaći i strani turisti
Noći provedene u turističkim smještajnim objektima
Noći provedene u turističkim smještajnim objektima po regijama NUTS 2
Noćenja provedena u turističkim smještajnim objektima prema zemlji / svjetskoj regiji boravka turista
Noćenja provedena u turističkim smještajnim objektima prema stupnju urbanizacije (od 2012. godine nadalje)
Noći provedene u turističkim smještajnim objektima prema stupnju urbanizacije i po regijama NUTS 2 (od 2012. godine nadalje)
Noći provedene u turističkim smještajnim objektima po obalnom i neobalnom području (od 2012. godine nadalje)
Noćenja provedena u turističkim smještajnim objektima po obalnom i obalnom području i po

⁴⁵ DZS – Turizam, https://www.dzs.hr/PXWeb/Menu.aspx?px_language=hr&px_type=PX&px_db=Turizam&fbclid=IwAR38nVj_JpUcW6cZS4G-HvYNZ92QzFoQUerJkQ4p1ezlj3ybCsNCisNa9fw (26.06.2020.)

regijama NUTS 2 (od 2012. godine nadalje)
Noćenja provedena u hotelima i sličnom smještaju (NACE Rev. 2, I, 55.1) prema veličinskim razredima (od 2012. nadalje)
Dolasci domaćih i stranih državljana
Dolasci u turističkim smještajnim objektima
Dolasci u turističkim smještajnim objektima po regijama NUTS 2
Dolasci u turističke smještajne objekte po zemljama / svjetskim regijama prebivališta turista
Popunjenost kapaciteta hotela i sličnih smještaja
Neto stopa popunjenosti kreveta i spavaćih soba u hotelima i sličnom smještaju (NACE Rev. 2, I, 55.1) prema veličinskoj klasi (od 2012. godine nadalje)
Neto stopa popunjenosti kreveta i spavaćih soba u hotelima i sličnom smještaju (NACE Rev. 2, I, 55.1) po regijama NUTS 2 (od 2012. godine nadalje)
Kapacitet turističkih smještajnih objekata
Broj objekata, spavaćih soba i kreveta
Broj ustanova, spavaćih soba i kreveta po regijama NUTS 2
Broj ustanova, spavaćih soba i kreveta po stupnju urbanizacije (od 2012. godine nadalje)
Broj ustanova, spavaćih soba i kreveta po stupnju urbanizacije i NUTS 2 regije (od 2012. godine nadalje)
Broj objekata, spavaćih soba i kreveta po obalnom i neobalnom području (od 2012. godine nadalje)
Broj ustanova, spavaćih soba i kreveta po obalnom i neobalnom području i po regijama NUTS 2 (od 2012. godine nadalje)
Hoteli i sličan smještaj (NACE Rev.2, I, 55.1) prema razredu: broj objekata, spavaćih soba i ležaja (od 2012. godine nadalje)
Broj ustanova, spavaćih soba i kreveta po regijama NUTS 3 (1990.-2011.)
Godišnji podaci o poduzećima za odabrane turističke industrije (izvor: Strukturna statistika poslovanja)
Godišnja statistika poduzeća za posebne skupine aktivnosti (NACE Rev. 2)
Godišnja statistika poduzeća prema razredu veličine za posebne skupine aktivnosti (NACE Rev. 2)
Godišnji, mjesečni i kvartalni podaci o poduzećima za odabrane turističke djelatnosti (izvor: Kratkoročna statistika)
Promet u uslugama - mjesečni podaci
Promet u uslugama - kvartalni podaci
Promet u uslugama - godišnji podaci
Godišnji i tromjesečni podaci o zaposlenosti za odabrane turističke industrije (izvor: Anketa o radnoj snazi)
Godišnji podaci o zaposlenosti za odabrane turističke industrije (izvor: Anketa o radnoj snazi)
Zaposlene osobe s djelatnošću na puno radno vrijeme / sa skraćenim radnim vremenom i NACE Rev. 2
Zaposlene osobe prema dobnim skupinama i djelatnosti NACE Rev. 2
Zaposlene osobe prema stupnju obrazovanja i aktivnosti Nace Rev. 2
Trajnost posla (stalnog ili privremenog) i aktivnosti NACE Rev.
Prosječni staž rada kod istog poslodavca i aktivnost NACE Rev. 2
Zaposlene osobe i zaposlenici po spolu i djelatnosti s punim ili nepunim radnim vremenom i NACE Rev. 2 djelatnošću
Kvartalni podaci o zaposlenosti za odabrane turističke industrije (izvor: Anketa o radnoj snazi)
Zaposlene osobe koje rade prema nepunom/ skraćenom radnom vremenu i aktivnosti

Nace Rev. 2
Zaposlene osobe prema dobnim skupinama i djelatnosti Nace Rev. 2
Zaposlene osobe prema stupnju obrazovanja i aktivnostima Nace Rev. 2
Trajnost posla (stalnog ili privremenog) i Nace Rev. 2 aktivnosti
Prosječni staž rada istog poslodavca i Nace Rev. 2 aktivnosti
Zaposlene osobe i zaposlenici po spolu i djelatnosti s punim ili nepunim radnim vremenom i Nace Rev. 2
Godišnji podaci o putovanjima stanovnika EU
Sudjelovanje u turizmu
Sudjelovanje u turizmu (1996.-2011.) - kvartalni podaci
Sudjelovanje u turizmu za osobne svrhe
Sudjelovanje u turizmu za osobne svrhe prema sociodemografskim karakteristikama turista
Sudjelovanje u turizmu za osobne svrhe
Sudjelovanje u turizmu za osobne svrhe prema dobnj skupini
Sudjelovanje u turizmu za osobne potrebe na razini obrazovanja (od 2012. godine nadalje)
Sudjelovanje u turizmu za osobne potrebe prema prihodima kućanstva (od 2012. godine nadalje)
Sudjelovanje u turizmu za osobne potrebe prema statusu aktivnosti (od 2012. godine nadalje)
Razlozi nesudjelovanja u turizmu po sociodemografskim karakteristikama
Nesudjelovanje u turizmu po spolu (od 2013.)
Neuključivanje u turizam prema dobnj skupini (od 2013.)
Neuključivanje u turizam prema razini obrazovanja (od 2013.)
Neuključivanje u turizam prema primanjima kućanstava (od 2013.)
Neuključivanje u turizam prema stanju zaposlenosti (od 2013.)
Broj turističkih putovanja
Broj putovanja - kvartalni podaci
Broj putovanja
Broj putovanja po zemljama / svjetskim odredišnim regijama
Broj putovanja po karakteristikama putovanja
Broj putovanja po namjeni
Broj putovanja prema duljini boravka
Broj putovanja po načinu smještaja
Broj putovanja po mjesecu odlaska
Broj putovanja prema vrsti prijevoza
Broj putovanja po vrsti odredišta (od 2013. godine nadalje)
Broj putovanja po vrsti organizacije (od 2014. godine nadalje)
Broj putovanja prema sociodemografskim karakteristikama turista
Broj putovanja po spolu
Broj putovanja prema dobnj skupini
Broj putovanja prema stupnju obrazovanja (od 2012. godine nadalje)
Broj putovanja po primanjima kućanstava (od 2012. godine nadalje)
Broj putovanja po statusu aktivnosti (od 2012. godine nadalje)
Broj noćenja u turizmu
Broj noćenja - kvartalni podaci

Broj noćenja
Broj noćenja ostvarenih u zemlji / svijetu odredišta
Broj noćenja s karakteristikama putovanja
Broj noćenja po namjeni
Broj noćenja provedenih prema duljini boravka
Broj noćenja ostvarenih prema načinu smještaja
Broj noćenja po mjesecu odlaska
Broj noćenja u načinu prijevoza
Broj noćenja ostvarenih prema vrsti odredišta (od 2013. godine nadalje)
Broj noćenja ostvarenih prema vrsti organizacije (od 2014. godine nadalje)
Broj noćenja prema sociodemografskim karakteristikama turista
Broj noćenja provedenih prema spolu
Broj noćenja ostvarenih prema dobnoj skupini
Broj noćenja provedenih prema razini obrazovanja (od 2012. godine nadalje)
Broj noćenja ostvarenih u приходима kućanstva (od 2012. godine nadalje)
Broj noćenja provedenih prema statusu aktivnosti (od 2012. nadalje)
Izdaci za turistička putovanja
Izdaci - kvartalni podaci
Trošak
Prosječni izdaci po putovanju po kategorijama izdataka (od 2012. nadalje)
Prosječni rashodi po noćenju po kategorijama izdataka (od 2012. nadalje)
Izdaci za turistička putovanja
Izdaci za smještaj (od 2012. nadalje)
Izdaci za smještaj po zemljama / svjetskim odredišnim regijama (od 2012. nadalje)
Izdaci za prijevoz (od 2012. godine nadalje)
Izdaci za prijevoz po zemljama / svjetskim odredišnim regijama (od 2012. nadalje)
Rashodi po kategorijama izdataka (od 2012. nadalje)
Troškovi po karakteristikama putovanja
Rashodi po namjeni
Rashodi po duljini boravka
Rashodi po državama, odredišnim regijama svijeta
Izdaci po vrsti organizacije (od 2014. nadalje)
Troškovi po sociodemografskim karakteristikama turista
Izdaci po spolu
Rashodi po dobnoj skupini
Rashodi po razini obrazovanja (od 2012. nadalje)
Rashodi po приходима domaćinstava (od 2012. godine nadalje)
Rashodi po statusu aktivnosti (od 2012. nadalje)
Izdaci za paketno putovanje po zemlji, odredišnoj regiji svijeta
Posjete za isti dan
Posjeti za isti dan - godišnji podaci
Posjeti za isti dan - kvartalni podaci
Izdaci za posjete za isti dan - godišnji podaci
Izdaci za posjete za isti dan - kvartalni podaci

Izvor: Samostalna izrada autora temeljem podataka prikupljenih sa službene stranice Eurostata.⁴⁶

Tablica 2. i Tablica 3. prikazuju detaljniji obuhvat područja Turizam kod Državnog zavoda za statistiku i Eurostata. Mogu se primijetiti razlike u kategorijama te veća opsežnost djelovanja Eurostata za područje Turizam. Jedan od primjera podrobnosti je što DZS sortira goste po dobi i spolu dok Eurostat to čini i po drugim sociodemografskim karakteristikama (razina obrazovanja, prihodi kućanstva i dr.) Na temelju toga, može se predvidjeti kako je Eurostat općenito temeljitiji ne samo za područje Turizam već i za druga područja.

5.2. Harmonizirani indeks potrošačkih cijena

HIPC je harmonizirani/ usklađeni indeks potrošačkih cijena, osmišljen da na harmoniziran način mjeri inflaciju u državama članicama. Računa se prema usklađenim definicijama i stoga pruža najbolju statističku osnovu za međunarodne usporedbe inflacije potrošačkih cijena iz perspektive Europske unije. HIPC za Eurozonu je ključni pokazatelj stabilnost i cijena koji su prepoznali Europska središnja banka i Europski sustav središnjih banaka.

Podaci prema kojima je HIPC usmjeren su:

- a) HIPC za Eurozonu - zbirni indeks koji pokriva zemlje u Eurozoni.
- b) HIPC za Europsku uniju - zbirni indeks za Eurozonu uključujući ostale zemlje Europske unije
- c) Nacionalni HIPC - za svaku od država članica Europske unije.

Podaci HIPC-a se objavljuju za Europski gospodarski prostor (EEA), pojedine zemlje EGP-a i Švicarsku, kao i privremeni HIPC-A za države kandidate za članstvo u Europskoj uniji.

⁴⁶ Eurostat – Turizam, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/tourism/data/database?fbclid=IwAR0UtDxdtYAwZWJhoXpY9LQYwn3fDokkKXByxBnzPjmm5-jUqeu8xCGQk7g> (26.06.2020.)

Nacionalne statističke podatke HIPC-a izračunavaju Nacionalni statistički zavodi, dok agregate za pojedine zemlje i Europske agregate proizvodi Eurostat, također određuju u kojoj mjeri je inflacija posljedica kretanja cijena na slobodnom tržištu:

- a) HIPC u stalnim poreznim stopama
- b) HIPC cijenama pod nadzor

Cilj i upotreba HIPC-a

HIPC je osnova radi pružanja visokokvalitetne mjere inflacije potrošačkih cijena, usporedivih u svim zemljama. Koristi se od strane Europskog sustava središnjih banaka radi mjerenja postizanja stabilnosti cijena. Europska središnja banka definirala je „stabilnost cijena“ kao godišnji porast HIPC-a za euro-područje ispod 2%. U cilju stabilnosti cijena, Europska središnja banka želi održati stope inflacije ispod, ali blizu, 2% u srednjoročnom razdoblju.⁴⁷

Koristi se za procjenu Konvergencije cijena s ciljem pridruživanja neke zemlje u monetarnoj uniji i u kontekstu postupaka komisije makroekonomske neravnoteže utvrđenom uredbom (EU) br. 1176/2011 i za javnu politiku Europske unije. Može se koristiti kao drugi indeks potrošačkih cijena, za ekonomsku analizu kao i indeksiranje komercijalnih ugovora, plaća, socijalne zaštite ili financijskih instrumenata.

Usklađena metodologija HIPC-a

Godine 2016. usvojena je nova okvirna uredba (EU) br. 2016/4792, koja zamjenjuje izvornu okvirnu uredbu br. 2494/95. Nova okvirna uredba bavi se pitanjima poput sastavljanja i usporedivosti harmoniziranog indeksa, zahtjeva za podacima i njihove učestalosti, postavlja rokove za prijenos podataka u Eurostat, razmjene standarda i revizije. Europskoj komisiji daje ovlast za delegiranje usvajanja novih provedbenih akata kako bi se osigurali ujednačeni uvjeti za stvaranje usporedivih usklađenih indeksa.

Pored propisa koje države članice i EGP moraju primijeniti, Eurostat surađuje sa zemljama na stalnom poboljšanju kvalitete indeksa na dobrovoljnoj osnovi. Ovaj se rad sastoji od pronalaženja dogovora o preporukama za postupanje s različitim skupinama proizvoda i uporabi novih izvora podataka i metoda.

⁴⁷ Eurostat – Harmonizirani indeks potrošačkih cijena, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/HICP_methodology (24.06.2020.)

Opseg i obuhvat HIPC-a

HIPC je zamišljen kao mjera čiste promjene cijena robe i usluga (općenito nazivanih proizvodima) kako bi se odgovorilo na potrebe glavnih korisnika HIPC-a. HIPC se izračunava kao „indeks cijena tipa „Laspeyres“, temeljen na cijenama usluga dostupnih za kupnju na gospodarskom teritoriju svake države članice EU u svrhu neposrednog zadovoljavanja potreba potrošača (finalna potrošnja).

HIPC se prvenstveno koristi kao makroekonomski pokazatelj monetarne politike, a nije zamišljen kao indeks troškova života. Indeks troškova života uključivao bi usporedbe različitih košara koje pružaju jednaku korisnost kućanstvima. Nacionalni HIPC-ovi moraju biti usporedivi u svim zemljama EU. Usporedivost znači da sve razlike među državama članicama na svim razinama detalja odražavaju samo razlike u promjenama cijena ili obrazaca troškova.⁴⁸

⁴⁸ Ibid.

6. Europska statistička harmonizacija

Promatrajući u europskom kontekstu službena statistika je integrativni element ujedinjenja međusobno različitih država putem nepristrane i usporedive statistike. Pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji, stavljen je poseban naglasak na integraciju hrvatskog statističkog sustava u Europski statistički sustav (ESS). Također, važno je povećanje usporedivosti statističkih podataka, jer su statistički podaci važan faktor u gospodarskom i financijskom životu članice i cijele Zajednice.⁴⁹

Na nacionalnoj razini koriste se međunarodni standardi definicija, koncepata i klasifikacija radi poboljšanja međusobne usporedivosti i efikasnijeg donošenja odluka. Tu se slijede međunarodno prihvaćeni standardi i preporuke dobre prakse. Međunarodne preporuke i standardi za statističke metode pružaju zajedničku osnovu za rad kojih se moraju pridržavati svi nositelji službenih statistika.⁵⁰

ESS funkcionira kao mreža u kojoj glavnu ulogu u usklađivanju statistike ima Eurostat. Zemlje članice prikupljaju podatke i kompiliraju statistiku za nacionalne potrebe i potrebe Europske unije, te imaju obvezu slanja podataka u Eurostat, a Eurostat je odgovoran za prikupljanje i diseminaciju usklađenih i usporedivih podataka za države članice. Uloga Eurostata je konsolidirati podatke i osigurati usporedivost te upotrebu usklađenih metodologija.⁵¹

Kako bi se europska statistika konstituirala u statističkom i informacijskom okruženju ESS-a, nužno je da bude zadovoljen uvjet usporedivosti službene statistike, odnosno da se uspostavi harmonizirana razmjena standardiziranih metapodataka i podataka, između nacionalnih statističkih tijela i Eurostata.⁵²

Proces harmonizacije uspostavlja se temeljem Kodeksa prakse europske statistike, koji je osnova rada ESS-a. Kodeks sadrži 15 načela i u svima je na neki je način zastupljena usporedivost, a izričito u načelu koherentnosti i usporedivosti. Usporedivost podataka po zemljama unutar ESS-a postiže se periodičnom izmjenom podataka ESS-a i drugih

⁴⁹ Jerak Muravec, N., Diskurzivna analiza ideologije europske statističke harmonizacije, doktorska disertacija, Filozofski fakultet, Zagreb, 2017., str. 70.

⁵⁰ Ibid, str. 73.

⁵¹ Ibid. str. 75.

⁵² Ibid. str. 77.

statističkih sustava. Metodološke studije provode se u uskoj suradnji država članica i Eurostata.⁵³

Harmonizacija službene statistike podrazumijeva usklađenost metoda produkcije statistike, poslovnih i informacijskih procesa te informatičkih rješenja. Dakle, harmonizacija se temelji na generičkim i općeprihvaćenim informacijskim konceptima i metodama, zajedničkom pravnom okviru i terminologiji kao i na modularnoj i interoperabilnoj informatičkoj infrastrukturi. Standardizacija je važno područje na razini ESS-a za konceptualno ili metodološko usklađivanje i za daljnju integraciju podataka, metoda i procesa unutar ESS-a.⁵⁴

Postupci usklađivanja mogu se koristiti u bilo kojem dijelu životnog ciklusa statističkog istraživanja, faze kojega su priprema i izrada statističkih metodologija, izrada instrumenata za provedbu istraživanja, prikupljanje, obrada i analiza podataka, diseminacija i evaluacija.⁵⁵

Proces usklađivanja tj. harmonizacije se obavlja na određeni način. Naime, nakon pristupanja Uniji, sastajanjem odbora koji su ovlašteni za provedbu zakonodavstva EU-a ili radnih skupina za izgradnju normi i standarda europske statističke harmonizacije, odvija se tzv. *uploading*. Nadalje, usvajanjem svih standarda i pravnih stečevina iz europskih ugovora i sastanaka od strane nacionalnoga statističkog tijela odvija se *downloading*, i usvajanjem svih primjedbi dobivenih instrumentima preporučivanja i usmjeravanja (*benchmarking, best practices i peer review*).⁵⁶

Pozicija Hrvatske u tom kontekstu osjetljiva je i podrazumijeva prihvaćanje svih standarda. No, s vremenom nacionalno statističko tijelo postaje svjesno smanjenja pritiska od strane nacionalne vlasti, ponajprije radi usklađivanja u tijeku pregovora za pristupanje, ali i zbog promjene naravi autoriteta Eurostata.⁵⁷

Republika Hrvatska je kao dio pripreme za članstvo u Europskoj uniji, te za korištenje strukturnih fondova namijenjenih regionalnom razvoju, izvršila statističku regionalizaciju zemlje (NUTS).

⁵³ Ibid, str. 75.

⁵⁴ Ibid, str. 79.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Jerak Muravec, N., Kričička analiza ideoloških diskursa u procesu europske statističke harmonizacije: slučaj Hrvatske, Revija za sociologiju, Vol. 46, No. 3, 2016., str. 265.

⁵⁷ Ibid.

„Pri uspostavi NUTS-a polazi se od načela:

- da se uvažavaju postojeće administrativne regije,
- da NUTS zastupa opće geografske jedinice i
- da je riječ o hijerarhijskoj klasifikaciji.⁵⁸

Tri regije, tj. Jadranska Hrvatska, Središnja i Panonska Hrvatska nastale su kao potreba, tj. kao zahtjev EU da se organizira zemlju unutar sebe da bi mogli što efikasnije povlačiti novac iz EU fondova.⁵⁹

Tablica 4. Kriterij veličine NUTS-a s obzirom na broj stanovnika

Razina	Minimum	Maksimum
NUTS I.	3 000 000	7 000 000
NUTS II.	800 000	3 000 000
NUTS III.	150 000	800 000

Izvor: Mečev, D., Harmoniziranje metodologija statističkih istraživanja u Republici Hrvatskoj s metodologijama Europskog statističkog sustava, Praktični menadžment, Vol. 2, No. 3, 2011.

Dakle, svaka zemlja članica podijeljena je u čitav niz regija 1. razine, a svaka od tih regija dijeli se na regije 2. razine, a ove na regije 3. razine NUTS-a.

„U Europskoj uniji ima po razinama:

- NUTS 1 – 95 regija,
- NUTS 2 – 268 regija i
- NUTS 3 – 1291 regija.⁶⁰

⁵⁸ Mečev, D., Harmoniziranje metodologija statističkih istraživanja u Republici Hrvatskoj s metodologijama Europskog statističkog sustava, Praktični menadžment, Vol. 2, No. 3, 2011., str. 94

⁵⁹ Ibid.

„U obzir se uzimaju i sljedeći kriteriji:

- poželjna veličina teritorija,
- homogenost statističkih regija,
- prirodno – geografska raznolikost,
- povijesna tradicija i geopolitičke prilike,
- struktura gospodarstva i razvijenost pojedinih regionalnih identiteta.“⁶¹

Ipak, dominantan je kriterij broja stanovnika. Ove teritorijalne jedinice su definirane zbog statističkih razloga pa zato nisu nužno i službene administrativno-teritorijalne jedinice.⁶²

Ovdje se još može spomenuti Strukturno-poslovna istraživanja, tj. nova statistička istraživanja u Republici Hrvatskoj. Osiguravanje standardiziranih statističkih informacija svim sudionicima na zajedničkom tržištu Europske Unije i na svjetskim tržištima, glavni je zahtjev koji proizlazi iz međunarodnog procesa statističkih harmonizacija. Taj zahtjev implicira izgradnju nacionalnog statističkog sustava koji će primijeniti međunarodno harmoniziran konceptualni okvir kod kompiliranju statističkih podataka iz različitih statističkih istraživanja. Svakako je važno pritom izraditi statističke standarde.⁶³

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Ibid.

⁶² Ibid.

⁶³ Statistički standardi za strukturno-poslovno istraživanje industrije, Narodne Novine, br. 78/03

7. Rasprava

Može se reći da DZS pokriva sva važna strateška područja koja daju relevantan prikaz cjelokupnog stanja u Republici Hrvatskoj. Možda su trenutno najvažniji pokazatelji gospodarske odnosno ekonomske aktivnosti i demografski pokazatelji obzirom da je problem iseljavanja sve veći, a radi krize uzrokovane koronavirusom podaci o ekonomskoj aktivnosti zasigurno neće biti najbolji.

Također, važni su podaci koji pokazuju nezaposlenost, koja će također rasti, iz prethodno spomenutog razloga. Naime, pretpostavlja se da je trenutno 50-ak tisuća Hrvata uslijed krize ostalo bez posla, a pretpostavka je da će do kraja godine taj broj rapidno rasti. To će sve biti vidljivo iz statističkih podataka.

Na osnovu tih podataka, moći će se provesti usporedba sa podacima iz prethodne odnosno prethodnih godina, kako bi se vidjelo koliko je kriza uzrokovana virusom zaista imala utjecaj na gospodarska kretanja, povećanje nezaposlenosti, a uslijed toga možda i na nova iseljavanja iz Republike Hrvatske. Tu je važan popis stanovništva koji je najavljen za iduću godinu, koji će dati nove podatke o demografiji RH.

Također, ti podaci će se moći zahvaljujući upravo DZS i njegovim podacima, usporediti i sa podacima iz 2008. kada je Hrvatska bila u velikoj financijskoj krizi, kao i cijeli svijet uostalom. Ta godina se često spominje upravo u kontekstu nove krize, a neki analitičari smatraju da bi predstojeća kriza mogla Hrvatsku još jače pogoditi, dok drugi smatraju da je Hrvatska sad otpornija. Ipak, brojke su nepogrešive i upravo će statistika pokazati realno stanje.

S druge strane, zahvaljujući statističkim podacima DZS, oni se mogu usporediti i sa europskim statistikama, te vidjeti kako Republika Hrvatska stoji u odnosu na druge zemlje, zaostaje li ili napreduje kroz svaki segment. Biti će zanimljiva komparativna analiza sa zemljama EU, kada će podvuče 2020. godina, kada će se moći uvidjeti koliko je koja zemlja pretrpjela ekonomskih gubitaka, koliko je porasla nezaposlenost, koliki je pad BDP-a i sl.

Prilikom ove usporedbe mogu se uvidjeti nedostaci i prednosti obiju institucija te pozitivnog smjera kretanja DZS-a.

DZS prilikom provođenja analize dolazaka, turista definira kao „broj osoba koje su se prijavile i ostvarile noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja“. U slučaju da dođe do promjene objekta iz nekakvog razloga ili ponovnog registriranja time dolazi do udvostručenja podataka i rezultira s dupliciranim podacima i „lažnim“ rastom noćenja, dok kod Eurostata definira kao „broj osoba (turista) koji dolazi u ugovoreni turistički smještaj i prijavljuje se ili dolazi u smještaj koji nije unaprijed iznajmljen“. DZS provodi manju analizu prilikom sortiranja gostiju po dobi i spolu dok Eurostatova prednost detaljnija analiza po sociodemografskim karakteristikama kao što su: razina obrazovanja, njihovi prihodi i dr., čime se može uvidjeti o kakvom turistu se radi. Prednost Eurostata je djelovanje na međunarodnoj razini čime obuhvaća detaljniju analizu podataka koji služe kao podloga za pripremu i provedbu zemlja članica EU. Publikacije su dostupne na 3 jezika; engleskom, francuskom i njemačkom, što se za sustav koji pokriva čitavu Europu može smatrati nedostatkom jer bi trebao biti dostupan na svim europskim jezicima. DZS i Eurostat te druge zemlje članice međusobno surađuju u razmjeni podataka kako bi zajedno napredovale u analizama. DZS i Eurostat svoju bazu podataka dijele putem internetskih stranica čiji je pristup besplatan svim korisnicima, uz iznimku povjerljivih podataka koji nisu dostupni javnosti nego određeni po cjeniku i isključivo za znanstvene svrhe. Osim toga, Eurostat je u suradnji s Državnim zavodom za statistiku i drugim zavodima zemalja članica osnovao centar pod nazivom ESDS (eng. *European Statistical Data Support*) kako bi poslužio kao pomoć internetskim korisnicima pri korištenju europskih statističkih informacija. To je samo jedan od pozitivnih primjera djelovanja DZS-a u suradnji s europskim institucijama.

8. Zaključak

Državni zavod za statistiku je glavni nositelj i koordinator službene statistike Republike Hrvatske. Ujedno je i glavni predstavnik nacionalnoga statističkog sustava pred europskim i međunarodnim tijelima za statistiku.

Državni zavod za statistiku je formiran kao državna upravna organizacija koja obavlja svoje poslove vodeći se [Zakonom o službenoj statistici](#). Redovita statistička istraživanja provodi na temelju Programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018. - 2020. i Godišnjega provedbenog plana statističkih aktivnosti Republike Hrvatske.

Svi podaci koji su objavljeni su javni i dostupni svima, a web stranice su pregledno organizirane da se lako i brzo može doći do željenih podataka, odnosno publikacija. DZS je često korišten „alat“ za pomoć pri provedbi znanstvenih i stručnih istraživanja i studija jer su na jednom mjestu objedinjeni i lako dostupni relevantni statistički podaci, dok se povjerljivi podaci plaćaju. Također, podaci omogućuju uvid u negativna kretanja te mogu poslužiti kao podloga za izradu smjernica za poboljšanje stanja u određenom području. Isto tako, uvid u pozitivna kretanja služi kao dokaz dobre prakse te kao podloga budućem planu razvoja.

Od strane građana vjerojatno su najpretraživanija područja demografskih podataka, te ona koja se odnose na ekonomske odnosno gospodarske aspekte, kao međunarodna trgovina, cijene, plaće i sl. Zbog trenutne situacije s koronavirusom, 2020. godina će vjerojatno biti vrlo izazovna za područje turizma, koje neće uspjeti ostvariti planirane rezultate s obzirom da je to jedno od najpogođenijih ekonomskih područja, radi čega će se ovogodišnji statistički podaci nestrpljivo iščekivati.

Temeljem provedenih analiza, kroz rad se zaključuje da DZS pokriva sva važna strateška područja na osnovu kojih se može dobiti slika trenutnog društvenog i gospodarskog stanja RH. Dakle, kada se uzmu u obzir sva područja statističke analize, ona tvore kompaktnu cjelinu koja može dati uvid u glavne društvene i ekonomske tokove Republike Hrvatske. Također, pruža kvalitetnu podlogu za kronološku analizu svih pokazatelja.

Također, smatram da je rad potvrdio i drugu tezu da DZS ide u smjeru europskih statistika. Promatrajući područja koja statistički obrađuje i publicira Eurostat, ona su na isti ili vrlo sličan način klasificirana odnosno sortirana kao i područja DZS-a.

Literatura

Internet izvori:

1. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje, <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=57896> (06.06.2020.)
2. Biography – Al-Kindi, <https://web.archive.org/web/20071026091801/http://www-gap.dcs.st-and.ac.uk/~history/Biographies/Al-Kindi.html> (30.06.2020.)
3. Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/Hrv/about_us/about_us.htm?fbclid=IwAR2-P2DerKmH2V38sBMS-o37KqO_sFIMYjPXQRGAPTvP2PWW8jHFMaIcG9c (06.06.2020.)
4. DZS – Hrvatski statistički sustav, <https://www.dzs.hr/> (10.06.2020.)
5. Državni zavod za statistiku – o nama, <https://www.dzs.hr/> (10.06.2020.)
6. Informacije o prikupljanju podataka, https://www.dzs.hr/Hrv/about_us/Legals/Informacije%20o%20prikupljanju%20i%20obradi%20podataka%20za%20statisti%C4%8Dke%20svrhe.pdf (10.06.2020.)
7. Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/Hrv/about_us/Legals/Obrada%20i%20za%C5%A1tita%20podataka%20-%20letak.pdf (10.06.2020.)
8. Državni zavod za statistiku - Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018.-2020. (12.06.2020.) https://www.dzs.hr/hrv/about_us/Legals/Program%20statistickih%20aktivnosti%202018%20-%202020.pdf
9. Što je ESS, <https://www.dzs.hr/> (12.06.2020.)
10. DZS - Europski statistički sustav, <https://www.dzs.hr/> (12.06.2020.)
11. Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/publications/all-publications> (20.06.2020.)
12. DZS - Statistički ljetopisi, https://www.dzs.hr/Hrv/Publication/stat_year.htm (20.06.2020.)
13. Eurostat – podaci, <https://ec.europa.eu/eurostat/data/statistics-a-z/abc> (20.06.2020.)
14. DZS – Turizam, https://www.dzs.hr/PXWeb/Menu.aspx?px_language=hr&px_type=PX&px_db=Turizam (20.06.2020.)

15. Eurostat – Turizam, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/tourism/data/database>
(24.06.2020.)

16. Eurostat – Harmonizirani indeks potrošačkih cijena,
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/HICP_methodology
(24.06.2020.)

Knjige:

1. Bravais, A., Analyse mathématique sur les probabilités des erreurs de situation d'un point, Akademija znanosti Instituta Francuske, 1846.
2. Broemeling, L. D., An Account of Early Statistical Inference in Arab Cryptology, The American Statistician, 2011.
3. Hacking, I., The Emergence of Probability, drugo izdanje, Cambridge University Press, 2006
4. Horvat, J. (2012). Osnove statistike. Zagreb: Naklada Ljevak
5. Jerak Muravec, N., Diskurzivna analiza ideologije europske statističke harmonizacije, doktorska disertacija, Filozofski fakultet, Zagreb, 2017.
6. Jerak Muravec, N., Krička analiza ideoloških diskursa u procesu europske statističke harmonizacije: slučaj Hrvatske, Revija za sociologiju, Vol. 46, No. 3, 2016.
7. Mečev, D., Harmoniziranje metodologija statističkih istraživanja u Republici Hrvatskoj s metodologijama Europskog statističkog sustava, Praktični menadžment, Vol. 2, No. 3, 2011.
8. Pivac, S., Šego, B. (2006): Statistika, Alka script, Zagreb
9. Rozga, A.(2009): Statistika za ekonomiste: Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split
10. Rice, J. A., Mathematical Statistics and Data Analysis, treće izdanje, Thomson Brooks/Cole, 2007
11. Stigler, S. M., Francis Galton's account of the invention of correlation, Statistical Science, 1989.

Popis slika:

Slika 1. Ključna razdoblja statistike, 5. str.

Slika 2. Hrvatski statistički sustav, 8. str.

Slika 3. Državni zavod za statistiku na adresi Ilica 3, 10000 Zagreb, 11. str.

Popis tablica:

Tablica 1. Usporedba područja koja obuhvaćaju Državni zavod za statistiku i Eurostat, 15. - 17. str.

Tablica 2. Državni zavod za statistiku – Turizam, 20. - 21. str.

Tablica 3. Eurostat – Turizam, 21. – 24. str.

Tablica 4. Kriterij veličine NUTS-a s obzirom na broj stanovnika, 30. str.

Sažetak

Statističkim podacima rukovode brojna tijela, organizacije i dr., a nadležna institucija za Republiku Hrvatsku je Državni zavod za statistiku. DZS je državna upravna organizacija, središnje tijelo, glavni nositelj, diseminator i koordinator sustava službene statistike u Republici Hrvatskoj. Pokriva sva važna strateška područja na osnovu kojih se može dobiti slika trenutnog društvenog i gospodarskog stanja RH. Za razliku od DZS-a, Eurostat je europski statistički ured čija je misija pružanje kvalitetnih statističkih podataka za cijelu Europu. Cilj Eurostata je pružanje uvida kako države članice i zemlje izvan EU žive. Tabličnom usporedbom prikazuje se kako DZS zaostaje za Eurostatom u obuhvatu detaljnijih podataka, a razlog tome je što je Eurostat ustanova koja djeluje na području cijele Europe i prikuplja podatke pa su analize detaljnije. Kao primjer se obuhvatilo područje Turizam gdje je evidentna razlika u količini raspolaganja podacima DZS-a i Eurostata. Eurostat raspolaže s podacima na detaljnijom razini uspoređujući s DZS-om, no može se reći kako DZS napreduje sa svojim radom približavajući se europskim standardima. Harmonizirani indeks potrošačkih cijena je osmišljen da na usklađen način mjeri inflaciju država članica, te pruža najbolju osnovu za usporedbu inflacije potrošačkih cijena iz perspektive Europske unije.

Ključne riječi: Državni zavod za statistiku, Eurostat, EU, Turizam, europska statistička harmonizacija

Summary

Statistical data are managed by numerous authorities, organizations, etc. The competent institution for the Republic of Croatia is the Croatian Bureau of Statistics. The CBS is a state administrative organization, central agency, main holder, disseminator and coordinator of the official statistical system of the Republic of Croatia. It covers all important strategic areas on the basis of the current social and economic situation in Croatia. Unlike the CBS, Eurostat is the European statistical institution whose mission is to provide quality statistical analyzes throughout Europe. Eurostat aims to provide insight into a deeper understanding of the lives of Member States and non-EU countries.

The tabular comparison shows that the CBS lags behind Eurostat in terms of more detailed data, and the reason is that Eurostat is an institution that disposes and collects data throughout Europe, so the analysis is more detailed. An example is the area of Tourism, where there is an obvious difference in the amount of data available to the CBS and Eurostat. Eurostat has data at a more detailed level compared to the CBS, but it can be said that the CBS is progressing in its direction by approaching European standards. Among other things, statistical harmonization refers to the harmonization of the Croatian official statistical system with the European Statistical System, coordinated by the European Commission and Eurostat. In general, it can be stated that a good level of compliance has been achieved.

Key words: Croatian Bureau of Statistics, Eurostat, EU, Tourism, European statistical harmonization